

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

P 2 2 2 A 1 0 3 1 2

ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. feladatlap

Művészi szöveg(részlet) elemzése

2022. augusztus 24., szerda / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz mellékelve van egy üres lap a vázlatkészítéshez.

SAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi.

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon, az értékelőlapokon és az üres lapon!

A feladatlap két művészi szöveg(részlet)et tartalmaz, valamint a hozzájuk kapcsolódó irányított és kevésbé irányított szövegalkotási szempontsört. A kettő közül csak az egyiket válassza, vagy az irányítottat (1.), vagy a kevésbé irányítottat (2.)! A dolgozat terjedelme minimum 400–600 szó. Összesen 30 pont érhető el.

A táblázatban jelölje x-szel a választott szövegalkotási módot!

1.	2.

Csak golyós- vagy töltőtollat használhat. Írott betűkkel, olvashatóan írjon, a nyelvtani és a helyesírási szabályoknak megfelelően! Ha rosszul fogalmazott, húzza át a szót vagy a mondatot, és írja le újra! Az olvashatatlannal dolgozatot 0 ponttal értékeljük. A mellékelt üres lapra írt vázlatát nem értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

Üres oldal

1. Irányított irodalmi fogalmazás Kosztolányi Dezső: Félreismernek című novellája alapján

Múltkor, egy sötét, téli reggelen vidékre kellett utaznom. Úgy terveztem, hogy majd villamoson megyek ki az állomásra. De a keltőóra későn csörömpölt fel. Kiskocsiért telefonoztam. Nagyot küldtek, négyüléset, vadonatúj, takarosat.[...] Kezembe kaptam kézipoggyászatot, egy halványbarna disznóbőr bőröndöt, mert előző este véletlenül ebbe csomagoltak be, s indultam.

A pályaudvaron három hordár vett körül. Egyik nyitotta az ajtót, másik a kocsit fizette, harmadik szaladt poggyászommal jegyet váltani. "Első osztály" – szólt elmenőben, már állítóan, mint aki másra nem is gondolhat, s én, aki másodikon akartam utazni, bólintottam.

Beszálltam egy üres fülkébe. [...] Megjelent a kalauz. Feszesen tisztelgett, majd felém hajolva bizalmasan, de végtelen tisztelettel érdeklődött utam, sajátos kívánságaim és hordárom iránt. [...] Jött a hordár. Könnyű kézibőröndömet, melyet kisujjamon is elbírtam volna, ketten hozták, ő meg a kalauz. Alig múlt pár perc, a kalauz ismét feltűnt ajtóm előtt egy másik [...] alkalmazottal, aki fehér kesztyűt viselt. Egy darabig félénken szemlélték a folyosóról, valamit tárgyalhattak, aztán beléptek. [...] Biztosítottak, hogy amennyiben az étkezőbe méltóztatnék fáradni, ők azonnal lezárják a fülkét, állandóan közelemben fognak tartózkodni.

Nem szóltam semmit.

Ebben a pillanatban meggyulladt a villany, tündéri fénnel öntötte el az eddig homályos fülkét. Éreznem kellett, hogy ez nekem, csak nekem szól. Úgy rémlett, hogy egy meseországba csöppentem, ahol legtitkosabb kívánságom is teljesedik. A kalauz fölpolcolta elé a kis lecsapható asztalkát. [...]

Nyilvánvaló volt, hogy félreismertek. Azt hitték, hogy én nem én vagyok, hanem valaki más, egy jelentős ember, tehát megbízott, hivatalos kiküldött, súlyos közéleti egyéniség, aki fölemel, porba sújt, intézkedik, kiutal, utcákat hasít, bányajogot ad, trafikjogot azonban mindenesetre.

Ezt a félreértésüket ekkor még könnyűszerrel eloszlathattam volna. Csak úgy kellett volna viselkednem, mint egyébkor. De bármennyire nehezemre esett leküzdenem természetes hajlandóságomat, hogy mindenkit és mindent észrevegyek, erőszakot tettem magamon. Szórakozott, fátyolos szemmel tekintetem rájuk, mint egy nem létező világ álomalakjaira, csak biccenttem, elhárító mozdulatokkal beszéltem, legföljebb néhány alig érthető szót mormoltam. Az öregebbik kalauzt, aki biztosan apám lehetett volna, "barátom"-nak neveztem.

Később, amikor már megindult a vonat, lehetetlen volt kiesnem szerepemből. A kalauzok, az étkezőkocsi alkalmazottai, a takarítóasszonyok folyton-folyvást figyeltek. Amint le-föl járkáltak a folyosón, amennyire a hódolat megengedi, egy-egy riadt pillantást vetettek felém, mint egy ketrecbe zárt vadállatra, a legnemesebbre, az állatok királyára, az oroszlánra. Őszintén szólva most már nekem is örömet okozott a játék. A szélhámosok szívdobogatótóját élveztem, akiket másnak vélnék, mint akik. [...]

A személyzet láthatóan aggódott miattam, hogy melegem van, vagy hogy fázom. Részvét tükröződött szemükben, mikor könyökömet az ablak párkányára támasztottam, a gondolat is kétségbe ejtette őket, hogy a durva fa esetleg feltörheti finom bőrömet, s szerettek volna alája egy selyemkendőt teregetni. Erre azonban nem adtam alkalmat.

Csak egyetlenegyszer volt módjuk, hogy távolról, látatlanul segítségemre siessenek. A kocsi másik végében bögni kezdett egy csecsemő. Ijedten futkároztak a folyosón, aztán a csecsemő hirtelen elnémult. Hogy mi történt, nem tudom. [...] Másodpercnyi pontossággal érkezett meg a vonatom. Megint ketten vitték ki poggyászatot, mély hajlongások közepette. Ekkor mindent elronthattam volna. De sem nem köszöntem meg kedvességüket, sem borraalót nem adtam. Közönyösen, a levegőbe meredve hallgattam. [...] Csak most hitték el igazán, hogy valóban az vagyok, akinek gondoltak.

Egyébként a pályaudvaron mindenki "vigyázz"-ban állott. A jegyszedő vasutas is. Nem kérte a jegyemet. Út nyílt előttem. Én pedig mehettem előre, fölfelé, azon az ösvényen, mely a csillagok felé vezet.

Szempontok:

- Ismertesse a novella témáját és az írói elbeszélésmódot!
- Mutassa be röviden az utazás körülményeit! Mutassa be, miként viselkednek az utassal a vasúti alkalmazottak! Vizsgálja meg, hogyan éli meg a férfi a „nagy utazást”! Foglalja össze, miért tud végig inkognitóban maradni!
- Fejtse ki véleményét *A ruha teszi az embert* közmondás igazságtartalmáról! Aktualizálja a témát napjaink valóságára! Használja ehhez a saját maga és környezete tapasztalatait!

2. Kevésbé irányított irodalmi fogalmazás Mészöly Ágnes: Szabadról című regényének részlete alapján

A ház ugyanannyira összevissza volt, mint a család. Első ránézésre pont olyannak tűnt, mint a többi délfrancia vidéki porta: masszív kőből felhúzott falak, leanderekkel és levendulával díszített kert, a ház mögött égbék csempével kirakott medence. De a mediterrán tökéletesség illúzióját teljesen összetörte a ház melletti kert: egy [...] világháborús katonai dzsip, a medencében úszkáló megszámlálhatatlan gumiállat és az egész kertet beborító, szöveggel teleírt lapok.

– Ó, azt hiszem, kint hagytam a kéziratot – nevetett Petra. – Semmi baj, majd holnap...

– Összeszedem – fintorgott Levi. Letette a bejárat elé a csomagját, és ellentmondást nem tűrően elkezdte gyűjteni a lapokat. Még a medencéből is kihalászta őket. [...]

– Ezzel valaki dolgozott, igazán megbecsülhetnéd.

– Igenis, parancsnok! – szalutált mókásan Petra [...].

A többiek közben behurcolkodtak a házba.

– Ide gyere, ez a nappalink! – rohant előre lelkesen Armin. Dani megpróbálta követni, a botjai sietősen kopogtak a parkettán. Esélye sem volt, hogy alaposan körülnézzon az előszobában, pedig a falakat borító fotók és rajzok, a mennyezetről lelógó bábok, plüssök és műanyag figurák igazán megérdemelték volna egy-egy pillantást.

– A mama itt dolgozik általában, és itt szoktunk tanulni is. Tudod, mi nem járunk suliba, mert a mamiék szerint időpocsékolás és hülyeség, csak Mikasa, mert szerinte meg az hülyeség, hogy hülyeség – dőlt a kisfiúból a szó. – Mondjuk, amikor a mamiék kitalálnak ilyen projekteket, mint például most, hogy a Földközi-tenger különböző partvidékei, akkor inkább jön velünk. Ebben a hónapban voltunk már egy csomó helyen, és lerajzoltuk a jellemzőket, és ha jobb lesz az idő, búvárkodni is fogunk, de én már elkezdtem építeni a papával egy akváriumot. Látod? Ez az, vigyázz, át ne ess azon a fakardon, nahát, te egészen ügyes kripli¹ vagy!

– Armin, mondtam, hogy nem kripli! – kiabált át a konyhából Kazuma.

– De papa, Dani megengedte!

– Ami sok, az sok!

– Gyere, megmutatom, hol fogsz aludni – érintette meg a vállát a nagyobbik fiú. – Ez az egyetlen része a lakásnak, ahol viszonylag rend van, szóval, értékelném, ha...

– Nem csinállok rumlit, ígérem – fogadkozott Dani, és követte a srácot egy homályos szobába.

Míg a nappali összevissza volt zsúfolva könyvekkel, képekkel, növényekkel és mindenféle csetresszel, ez a szoba puritánabb volt, mint a zarándokszállás Nürnberg mellett. Egy matrac a földön, egy beépített gardrób, egy íróasztal faragott tolltartóval, egy lecsukott notebookkal és az ablakkal szemközti falon, a matrac felett egyetlenegy fénykép.

Egy fiatal férfi és nő volt rajta. Sokkal jobban hasonlítottak Levire, mint Kazuma és Petra.

– Ők a szüleim – válaszolt a ki nem mondott kérdésre Levi. – Ebben a házban mindenkinek és mindennek megvan a története. Szóval elmondhatod a tiédet is.

Dani nem szólt egy szót sem, de a fiú folytatta:

– A papa most játékprogikat ír, de régen a japán kiberhírszerzésnek dolgozott. A mama francia... képtelenek voltak megtanulni egymás nyelvét, ezért beszélünk mindannyian leginkább angolul. Mama majdnem meghalt, amikor Mikasa született, szóval minket Arminnal örökbe fogadtak. Engem Palesztinából, miután őket – intett a szemével a kép felé – felrobbantották. Armint Ukrajnából, még kéthetes sem volt, amikor hozzánk került... valaki nagyon nem akarta, hogy megszülessen. De most itt van, és jó helyen van. Szóval fél óra múlva kajálunk, szeretnél megfürdeni?

(Mészöly Ágnes: Szabadról. Budapest, Tilos az Á Könyvek, 2019. 351–353.)

¹ kripli: mozgássérült, mozgásfogyatékos

P 2 2 2 A 1 0 3 1 2 0 7

Szempontok:

Ismertesse a regényrészlet témáját és az írói elbeszélésmódot! Mutassa be a család tagjait! Vizsgálja meg, milyen körülmények közt él a család! Mutassa be, miként szerzik a gyermekek az ismereteket! Írja le, hogyan viszonyulnak a családtagok Danihoz! Foglalja össze, milyen családmodelleket ismer! Fejtse ki, milyen családot képzel el a jövőben magának!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követnie. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

Üres oldal